

O pokore ako súčasti vincentínskej spirituality

Všeobecné pravidlá Misijnej spoločnosti v druhej kapitole v bode 14 uvádzajú :
 . . . Spomínané evanjeliové zásady máme svedomito zachovávať ako ozaj sväte a užitočné, sú predsa niektoré z nich, čo sa nás týkajú viac. Sú to tie, čo obzvlášť odporúčajú:

Jednoduchosť
 Poníženosť
 Láskavosť (tichosť, miernosť)
 Umrŕtvovanie
 Apoštolskú horlivosť

„Spoločnosť ich chce mať vo väčšej úcte a viac sa v nich cvičiť, aby sa týchto päť cností stalo akoby schopnosťami duše celej Spoločnosti a aby nimi boli vždy oživované všetky práce každého z nás.” Koniec citátu.

Bezprostredne po tomto pravidle svätý Vincent v bode 15 upozorňuje, že satan neustále stavia proti týmto zásadám svoje, opačné . . . Z tohoto pohľadu preskúmame zo všeobecného hľadiska čnosť poníženosti alebo ako hovorievame čnosť pokory. Nikdy nezabúdajme, že kto sa snaží o vyššiu úroveň, než je pozemská rovina, tomu hrozí nebezpečenstvo, že sa stane domýšľavým; kto hľadá priestor za hranicami svojich pozemských povinností a radostí, vydáva sa nebezpečiu, že bude pokladať sám seba za stále dôležitejšieho; kto hľadá hĺbku, ktorá je pod povrchom prejavov nášho pozemského života, ten sa podľa Carla Gustava Junga vydáva najväčšiemu nebezpečenstvu: nadmerného znehodnotenia samého seba.

Všimnime si nejakého filozofa, ktorý triedi svety podľa seba, podľa vlastného poriadku. Takýto filozof môže stratiť akýkoľvek záujem o jedinečné a individuálne, takže ľahko sa môže dopracovať toho, že sa v jeho očiach ľudia ľahko stanú takí bezvýznamní ako hmyz. Pozerá na nich len zvrchu. Pri pohľade z takej filozofickej výšky ľudia u neho strácajú proporcie a zmenšujú sa až k bezvýznamnosti, ale on, filozof je velikán, pretože sa podieľa na veľkých filozofických otázkach, ktoré ho zahŕňujú oblakmi veľkosti.

Alebo reformátor, svetský či náboženský, ktorý chce vylepšiť alebo zachrániť ľudstvo sa ľahko stáva obeťou pokušenia, keď sám seba považuje za centrum ľudstva. Cíti sa byť nositeľom misie univerzálneho dosahu, pričom sa považuje za stále dôležitejšieho.

A čo politici, ktorým chýba pokora. Poznáme takých z minulosti a sú tu mnohí aj dnes s neblahým, sugestívnym vplyvom na široké masy, zaslepovali ich a nabádali ku skutkom, spojených s krutosťou, nespravodlivosťou a násilím, akého by jednotlivec nikdy nebol schopný. Politici, ktorí svojim takmer magickým vplyvom okradli ľudí o slobodu a učinili ich *posadnutými*?

Čože nie je konanie, ktoré iných ľudí okráda o ich morálnu slobodu a činí ich posadnutými, cieľom a samotnou podstatou satanského konania? Takéto a podobné konanie je možné len tam, kde je pokora znevažovaná, odstraňovaná, zosmiešňovaná,

dávaná na pranier, kde vo výchove mládeže a vôbec v medziľudských vzťahoch dominuje bezohľadnosť a pýcha. Pokora je mocná ochrana a zábezpeka ľudskosti a ľudských práv na zemi a záruka pre vstup do oslávenej večnosti. Kde sa pokora zo života jednotlivca i celej spoločnosti vytráca, tam vzniká a hrozí veľké bezprávie, neporiadok a utrpenie. Teda význam pokory je všeobecný a zásadný, nie je to len akási kvietistická, pobožnostkárka a nepodstaná požiadavka. Keď vám Bohu zasvätená osoba vytkne, že čo máte stále s tou pokorou, čo to dookola omieľate, tak čo na to povedať? Sami si odpovedzte.

Aby sme to zhrnuli, povedzme si, že nedostatok pokory hrozí komplexom nadradenosti, nadmerným znehodnocovaním osobnosti a megalomániou. Existuje mnoho stupňov tohoto morálneho neduhu. Najprv sa ohlasuje veľkou sebaistotou vo vystupovaní a určitou ležérnosťou s akou hovorí o vyšších a svätých veciach. Potom sa prejavuje tým, že dotyční vedia všetko lepšie alebo vedia všetko, čo značí, že zaujímajú postoj vševedúcich znalcov všetkých a všetkého. Nakoniec ich poznáme podľa ich postoja neomylnosti.

Čo máme a môžeme proti tomuto nebezpečenstvu robiť, aby sme si zachovali morálne zdravie?

Staré príslovie “ *ora et labora — modli sa a pracuj* ” obsahuje jedinú správnu odpoveď na túto otázku. *Zbožnosť a práca* sú jediné pomôcky, ktoré preventívne pôsobia nielen proti megalománii, ale majú aj liečivý účinok. Musíme ucievať to, čo je nad nami a zúčastňovať sa ľudského úsilia v oblasti pozemskej reality, aby sme dokázali udržať na uzde svoje ilúzie o tom, *čím sme a čo vieme*. Lebo ten, kto sa modlitbou a meditáciou dokáže pozdvihnúť na úroveň čistého uctievania, je schopný si vždy uvedomiť *odstup*, oddeľuje uctievaného od uctievaného (a zároveň ho s ním zjednocuje.) nedostane sa tak do pokušenia uctievať samého seba, čo je, ako sme predtým ukázali, koreňom megalománie. Vždy bude mať na očiach rozdiel medzi sebou a uctievaným. Už nezamení to, *čo je on s tým, čo je uctievaná bytosť*.

Na druhej strane ten, čo pracuje, neprepadne tak ľahko ilúziám o tom, *čo sám zvládne*. Tak napríklad praktikujúci lekár, ktorý preceňuje svoju schopnosť liečiť, rýchlo zažije neúspech a spozná skutočné medze svojho umenia.

Uctievanie práce — *ora et labora* — tvorí nepostrádateľnú podmienku, *conditio sine qua non*, nevyhnutný predpoklad, aby sme dokázali udržať na uzde svoj sklon k velikášstvu. K tomu, aby sme dostali voči tejto morálnej chorobe imunitu, musíme mať skutočný kontakt s bytosťou vyššou než sme my. Čo treba rozumieť pod pojmom konkrétne stretnutie, skutočný kontakt je konkrétne stretnutie tvárou v tvár. Toto stretnutie môže mať duchovný ráz v nejakej vízii, alebo môže byť fyzicky konkrétne. Spomeňme si na to vincentínske: stretnúť Krista v osobe chudobného. Svätá Terézia Avilská stretla Ježiša, hovorila s ním, prosila o radu a získala od neho pokyny o veciach, ktoré sa týkali objektívnej duchovnej roviny, (spiritualita nemusí mať výlučne subjektívny ráz, môže byť aj objektívna). Sú ľudia, ktorí na základe stretnutia napríklad so sestričkou trebárs vincentkou získali vieru v Boha.

A tak ten, kto mal skúsenosť konkrétneho stretnutia s nejakým spravodlivým, svätým, anjelom alebo s nejakou inou duchovnou bytosťou napr. s Pannou Máriou, s Pánom Ježišom . . . sa vďaka tejto skúsenosti stane imúnnym voči pýche či megalománii. Skúsenosť, keď stojíme zoči voči nejakej veľkej bytosti nutne so sebou

prináša dokonalé vyličenie a imunitu voči akejkol'vek náklonnosti k velikášstvu a vyzývavému chovaniu. Nikdy nebude môcť žiaden človek, *ktorý už raz videl a počul* robiť zo seba idol. Ešte jedno je dôležité: skutočné a jedinečné kritérium ohodnotenia takzvanej "vizionárskej skúsenosti", podľa ktorého zistíme pravosť alebo nepravosť tejto skúsenosti. Či sa dotyčná vizionárska osoba po svojej vizionárskej skúsenosti stala pokornejšou alebo naopak domýšľavejšou. V tom platí zákon: "*Pravá skúsenosť Božstva vedie k pokore; kto nie je pokorný, nemal pravdivú skúsenosť s Božstvom.*" Vezmime si príklad z apoštolov, ktorí *videli a počuli* Učiteľa, prorokov, ktorí *videli a počuli* Boha, tam niet ani náznaku po pýche. Aby sme zostali na vlastnej pôde, máme príklady sv. Vincenta, sv. Lujzy, sv. Kataríny Labouré, sv. Alžbety Setonovej, bl. Ozanama, ale sme pamätníkmi pokory našich pátrov, Hutyru, Bellana, Orješka, Opálku, Doláka, Remiša a iných. Na druhej strane, koľko pýchy je u všetkých "vzdelancov a múdrych tohoto veku." Musíme brať do úvahy, že pokora nie je prirodzenou súčasťou ľudskej povahy. Jej pôvod nenájdeme v oblasti "prirodzeného vývoja, nie je možné ju prijať ako výsledok boja o existenciu v rámci prirodzeného výberu alebo prežitia silnejšieho na úkor slabšieho; ten plodí len bojovníkov a válečníkov všetkého druhu. Pokora je vlastnosť, za ktorú vd'áčime pôsobeniu *milosti* a preto teda musí byť darom z neba. A tak sú stretnutia z *tváre do tváre*, ktoré sme spomínali vždy a bez výnimky daromi milosti, pretože je to taký druh stretnutia, pri ktorom sa vyššia bytosť z vlastného popudu priblíži k nižšej bytosti. Stretnutie, ktoré spôsobilo premenu farizeja Šaula na apoštola Pavla nebolo ovocím jeho vlastnej snahy, bol to čin toho, ktorého stretol. Je to rovnaké u všetkých *tvárou v tvár* stretnutí s vyššími bytosťami.

Naším podielom pri tom je iba hľadať, klopať a prosiť; rozhodujúci čin však prichádza zhora.